

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 02 Nisan 2021
Sayı: 2460

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KÜTÜPHANE VE ARŞİV
HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 02/04/2021 14:34
Sayı: E-120.10-0803434

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bağımsız tiyatroların kemikleşmiş ve pandemiyle derinleşmiş sorunlarının tespiti, bu sorunların çözümü için ortak çalışması gereken tüm kurum ve kuruluşları kurulacak bir komisyonda bir araya getirerek tiyatrolarımızın ayakta kalması ve yeterli ve sürdürülebilir kaynaklara ulaşmaları için çok yönlü çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci, TBMM İç Tüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 26.03.2021

Seyhan Dedeoğlu

Süleyman Bülbül
Aydın Milletvekili

E. Günyaz

İzzet Karasu

Sivas MV.

Servet Ünsal
Antalya MV. (W)

İrfan Kaplan
Gaziantep MV.

Ömer Fethi Gencer
Niğde MV.

Ayhan Barut
Antalya MV.

S. Kadıgil
Av. Saliha Sera Kadıgil Sütlü
İstanbul Milletvekili

Nihat Yılmaz
Ankara MV.

Ali Mahir BARAR

Marmar MV.

Jauhan.

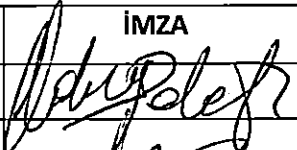
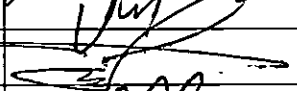
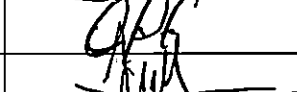
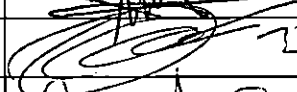
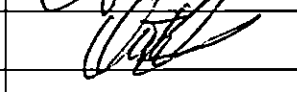
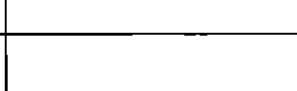
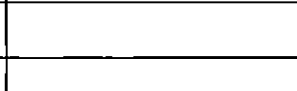
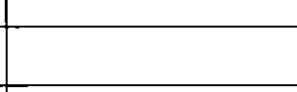
Tahsin TARHAN
Kocaeli MV.

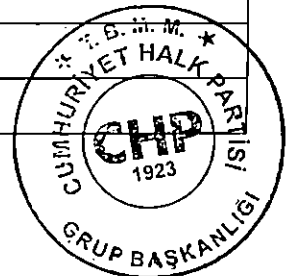
Veli AĞABAYRAM

Malatya

Malatya
CHP
GRUP BAŞKANLIĞI

2460 Sayılı Meclis Araştırma Önergesi İmza

	MİLLETVEKİLİ	BÖLGE	İMZA
1	Mahir POLAT	İzmir	
2	Cengiz GÖKGEL	Mersin	
3	Atila SERTEL	İzmir	
4	Onhan Sümer	Adana	
5	Nurhayat Altın Kayasöğüt	Bursa	
6	Suzan SATIN	Hatay	
7	A. Tuncay İZKAN	İzmir	
8	ONURSA ADIGÜZEL	İstanbul	
9	Ali Öztürk	Kahramanmaraş	
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			
26			
27			
28			
29			
30			

GEREKÇE

Türkiye’de ilk Covid-19 vakasının görüldüğü Mart 2020’den bu yana geçen bir yıl içinde kültür-sanat alanında telafisi mümkün olamayabilecek ölçüde zarar ve gerileme meydana gelmiştir.

Türkiye’de geçmişten bugüne toplumun gelişimine fayda sağlayan, artı değer üreten bağımsız tiyatroların kamusal bir hizmet alanı olarak tanınmamış olması ve gerektiği gibi desteklenmemesi nedeniyle zaten ayakta zor duran özel tiyatrolar Covid-19 salgının patlak vermesiyle can çekişir hale gelmiştir. Konuya ilişkin kapsamlı pek çok haber, rapor, toplantı, eylem ve gösteriye rağmen özel tiyatrolar ve tiyatrocular için devlet tarafından etkin destek bir türlü sağlanamamıştır.

Covid-19 pandemisine yönelik tedbirler ülkemizde 11 Mart 2020 tarihi itibarıyla alınmaya başlanmış, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de bazı kısıtlamalara gidilmiştir. Söz konusu kısıtlama ödeneksiz tiyatro üreticilerinin, oyuncularının ve sahne arkası çalışanlarının yaşamlarını olumsuz etkilemiştir. Sabit bir gelirden yoksun olarak, güvencesiz ve sezonluk çalışan bu kesimler, tiyatro oyunlarının en fazla oynanacağı dönemde kısıtlamayla karşılaşmış, oyun programlarının ve harcamaların yapıldığı ve oyunların sahnelenmek üzere hazırlandığı süreçlerin sonunda tiyatro üreticileri, oyuncular ve sahne arkası çalışanları bir taraftan yaşamlarını idame ettirecek gelirden mahrum kalırlarken diğer taraftan da oyunların sahnelenmesi için aylara yayılan hazırlıkların karşılığını almaktan mahrum kalmışlardır. Diğer bir sorun ise bağımsız tiyatro yapan ve küçük sahneler kiralayan üreticilerin içine girdikleri borç döngüsü olmuştur.

Tiyatro Kooperatifi’nin yaptığı son açıklamalara göre, salgın sürecinde özel tiyatroların %63’ünün toplam geliri 500 TL’nin altına düşmüştür. Özel sektörden destek alabilen özel tiyatro oranı sadece %10’dur. Salgın sürecinde ek destek alamadıkları takdirde özel tiyatroların %50’si sahnelerini kapatmak zorunda kalacaktır. Küçük Tiyatro, Öykü Sahne, Toy Sahne ve büyükşehirler dışında var olmaya çalışan küçük-büyük, amatör-profesyonel bazı tiyatrolar salgında kaybedilmiştir.

Yine salgın sürecinde birçok sahne emekçisi yaşamını sürdürmek için alanının dışında işler yapmak zorunda kalmıştır. Bazı tahminlere göre Türkiye’de 10.000 civarı oyuncu, 20.000 civarında da özel tiyatro çalışanı vardır. Atipik çalışan kültür emekçilerinin sigortalılığı için bazı düzenlemeler yapılmışsa da 2015 yılındaki verilere göre bu kapsamda başvuru yapan ve yararlandırılan kişi sayısı 853’tür. Hal böyleyken, zaten çoğu sigortasız çalışan tiyatro emekçileri kriz döneminde işsiz kalmıştır.

Devlet ise bu alanda yaşanan sorunlara karşı bir çözüm üretme yoluna gidememiştir. Kamu sağlığı açısından kısıtlamalar doğru olarak değerlendirilebilmekle beraber, devletin değişik sektör ve alanlara tedbirleri daha çok ticari ve siyasi tercihlere göre düzenlemesi ve pek çok ülkede olduğu gibi tiyatrolara yönelik koşulsuz, geri ödemesiz, yeterli maddi desteği verememesi tiyatroları zor duruma sokmuş, yıllardır sahnesi açık olan, köklü tiyatrolardan kapanma haberleri gelmeye başlamıştır. 1 Haziran 2020 tarihi itibarıyla kısıtlamaların esnetilmesi tiyatro üreticisi, oyuncusu ve sahne arkası çalışanlarının yaşamında bir değişiklik oluşturmamıştır. Yaz aylarında tiyatro sezonunun kapalı olması, sonrasında pandemi nedeniyle salonların %50 kapasiteyle çalıştırılması, alanın büyüklüğüne göre seyirci sınırlaması koşulu, halkın kapalı alanlarda bulunmayı tercih etmeyecek olması da tiyatro vb. etkinliklerde kısıtlamaların kalkmasını anlamsız hale getirmiştir.

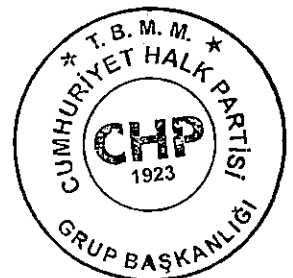
Tiyatro Üreticileri ve Yapımcıları Derneği tarafından Kasım 2020’de yayımlanan “Tiyatro Yasası için; Ne Yapmalı? Nasıl Yapmalı?” başlıklı rapor, Covid-19 salgınının derinleştirdiği sıkıntıların yıllardır süregiden çözümsüzlüklerin devamı olduğunu, Türkiye’de tiyatro alanının hem sanatsal nitelik hem de çalışanların özlük hakları bakımından sosyal devlet standartlarının oldukça gerisinde kaldığını, iktidarların siyasi ve ideolojik tercihleri doğrultusunda yönlendirilmek istenen özel tiyatro desteklerinin ifade özgürlüğünü nasıl kısıtladığını ve şeffaflığını yitirdiğini, alanda söz sahibi oluşumların, sivil toplum örgütlerinin, tiyatro emekçilerinin bugüne kadar tasarı olarak hazırlanan kanun çalışmalarının dışında tutulması nedeniyle mevzuatın nasıl yetersiz kaldığını net şekilde gözler önüne sermektedir.

Yıllar içindeki tecrübeler, Türkiye’de kültür ve sanata yönelik yasa çalışmalarının özerk, özgün ve en önemlisi evrensel hak ve değerlerden uzak bir anlayış ile hazırlandığını göstermektedir. Çoğu zaman oldubittiye getirilen yasa tasarıları, genelde kriz anlarının bir yansıması olarak eli kolu bağlanan sanat emekçilerinin çaresizliğinden faydalanan siyasi iktidarların ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda da Covid-19 salgını ya da ekonomik kriz gibi durumlarda herhangi bir yasal koruma altında bulunmayan bağımsız tiyatro üreticileri, yapımcıları ve emekçileri varoluş mücadelesi verirken her türlü sorun ile baş başa kalmaktadır.

Rapora katkılarını sunan tiyatro emekçileri ve sivil toplum temsilcilerinin görüşlerine göre, sorunların çözümü için köklü ve kapsayıcı, tüm paydaşların üzerinde anlaştığı bir mevzuat çalışması gerekmektedir. Özel tiyatrolar ticari işletme kimliğinden sıyrılıp sanat üreticileri olarak kabul görmediği takdirde tiyatro-devlet ilişkisinin sorunlarının devam edeceği, değişimin ancak yasal değişikliklerle mümkün olacağı kaydedilmektedir. Tiyatro üreticilerinin kamusal hizmet üretme biçimi şartları belirlenmeli, kültür sanat alanındaki kamu desteği bir hak olarak görülmeli, bir kamu organizasyonu olarak devlet, bağımsız tiyatro üreticilerine de tıpkı ödenekli tiyatrolarda olduğu gibi seyircinin asgari gelir düzeyini düşünerek destek vermeli ve iş birliği içinde olmalı, ödenekli ve ödeneksiz tiyatroların üretim şartları birbirine yaklaştırılıp eşitlenmelidir.

Ödenekli ya da bağımsız farketmeksizin, genel bütçeden Kültür Bakanlığı tarafından tiyatrolara ayrılan miktar dünya örneklerine oranla oldukça düşüktür. Esasen genel bütçeden Kültür Bakanlığına ayrılan bütçe de oldukça düşüktür ve düşmektedir. 1982 yılında ilk kez Kültür Bakanlığına verilen bütçe genel bütçenin binde 9’unu oluştururken, günümüzde iki bakanlığa (Kültür ve Turizm) verilen bütçe genel bütçenin binde 4’üdür. İki bakanlığı yarı yarıya böldüğümüzde kültüre ayrılan fon genel bütçenin binde 2’sidir. Diğer ülkeler bizden 5 kat fazla Kültür Bakanlıklarına genel bütçeden pay vermektedir. Dolayısıyla en büyük sorunlardan bir tanesi Kültür Bakanlığına verilen bütçenin yetersiz oluşudur.

Bütçe sorunu ve kamusalılık tartışmaları başlıca iki sorun olarak görülmekle beraber, esasen tiyatroların sıkıntılarına kalıcı çözümler bulunabilmesi, destek yönetmeliklerinin, vergilerin, NACE kodlarının, sigorta primlerinin, çalışanların özlük haklarının, sansürün, düşük fiyatlı elektrik/su/yakıt gibi teşviklerin incelenmesini gerektirecek pek çok farklı konuda yapılacak bir araştırma ve çözüm gerektirdiğinden, başta Maliye Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı ve hatta yerel yönetimler dahil edildiğinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olmak üzere pek çok kurumun biraraya gelerek tüm paydaşların dinlenildiği bir çalışma yürütmesi gerekmektedir.

Tüm bu nedenlerle, bağımsız tiyatroların kemikleşmiş ve pandemiyle derinleşmiş sorunlarının tespiti, bu sorunların çözümü için ortak çalışması gereken tüm kurum ve kuruluşları kurulacak bir komisyonda bir araya getirerek tiyatrolarımızın ayakta kalması ve yeterli ve sürdürülebilir kaynaklara ulaşmaları için çok yönlü çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla bir meclis araştırma komisyonu kurulması gerektiği düşünülmektedir.

Kaynak: <https://tiyatrodernegi.com/tyatro-yasasi-icin-ne-yapmali-nasil-yapmali-2/>

